

УДК [712+711.4]:37+502.175(06)

ISBN 978-966-695-613-5

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної конференції

«КОЛЕСНИКОВСЬКІ ЧИТАННЯ»

19 листопада 2024 р.

Харків – 2024

Яковлева-Носарь С. О., Курбатова А. О.
ХАРАКТЕРИСТИКА КВІТНИКОВОГО ОЗЕЛЕНЕННЯ
ОБ'ЄКТІВ ЗАГАЛЬНОГО КОРИСТУВАННЯ
ШЕВЧЕНКІВСЬКОГО РАЙОНУ м. ЗАПОРІЖЖЯ..... 113

Якуба М. С., Кошева С. П.
СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ОЗЕЛЕНЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ
З КОМБІКОРМОВОГО ВИРОБНИЦТВА НА ПРИКЛАДІ ПРАТ
«АПК-ІНВЕСТ» (ПОКРОВСЬКИЙ р-н, ДОНЕЦЬКА обл.)..... 116

СЕКЦІЯ 4

ПРИРОДООРІЄНТОВАНІ РІШЕННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ МІСЬКИХ ЕКОСИСТЕМ

Бабійчук І. М., Піциль А. О.
ПРИРОДООРІЄНТОВАНІ РІШЕННЯ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПЛАНУ
ЗОНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ смт РОМАНІВ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ..... 120

Бельська Т. В., Радіонов В. С.
ДО ПИТАННЯ ПРО МЕТОДОЛОГІЮ ДОСЛІДЖЕННЯ МОДЕЛЕЙ
ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОВЕДІНКИ..... 122

Бідолах Д. І.
ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОСТОРОВОГО ПЛАНУВАННЯ
ЗЕЛЕНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ШЛЯХОМ ОБҐРУНТУВАННЯ
ЕКОСИСТЕМНОЇ КОРИСНОСТІ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ..... 125

Бондар А. В., Піциль А. О.
ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ ЗАВОДУ
ПО ПЕРЕРОБЦІ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ
НА ПРИКЛАДІ м. ЖИТОМИР..... 127

Загорулько Т. Д.
ДОСВІД СТВОРЕННЯ САДІВ
ЕКСТЕНСИВНОГО ТИПУ НА ДАХАХ БУДІВЕЛЬ В МЕРЕЖІ
ОХОРОННИХ ДІЛЯНОК NATURA 2000..... 129

Калина І. В., Бабійчук І. М., Бондар А. В., Никитюк Ю. А., Піциль А. О.
ВПЛИВ СОНЯЧНИХ ПАНЕЛЕЙ НА ДОВКІЛЛЯ..... 131

Коджебаши А. В.
РІЗНОВИДИ ПРИРОДООРІЄНТОВАНИХ РІШЕНЬ
ДЛЯ СПРИЯТЛИВОГО РОЗВИТКУ УРБООКОСИСТЕМ 133

**ХАРАКТЕРИСТИКА КВІТНИКОВОГО ОЗЕЛЕНЕННЯ ОБ'ЄКТІВ
ЗАГАЛЬНОГО КОРИСТУВАННЯ
ШЕВЧЕНКІВСЬКОГО РАЙОНУ м. ЗАПОРІЖЖЯ**

ЯКОВЛЄВА-НОСАРЬ С. О.,

*доцент кафедри садово-паркового господарства,
Хортицька національна академія, канд. біол. наук,
krokus17.zp@gmail.com*

КУРБАТОВА А. О.,

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності «Садово-паркове господарство»,
Хортицька національна академія,
nastyakrbtv@gmail.com*

Квітники є повноправними містобудівельними елементами, що відіграють важливу роль в організації території великих населених пунктів, в естетичному оформленні міського ландшафту, роблячи його комфортним і привабливим для жителів та рекреантів [6]. Сьогодні багато парків і скверів потребують проведення реконструктивних заходів, здійснення аналізу існуючого асортименту та стану декоративних рослин для їх поліпшення та збагачення видового складу.

Подібного роду дослідження проводилися, зокрема, у містах Дніпро [2, 3], Вінниця [6], Кривий Ріг [7]. У м. Запоріжжі протягом останніх 25-ти років здійснювалися інвентаризаційні роботи на території деяких парків і внутрішньоквартальних насаджень щодо деревно-чагарникових рослин. Це робить аналіз квітникового оформлення об'єктів загального користування різних адміністративних районів міста досить актуальним.

Мета даної роботи – обстеження шести об'єктів загального користування Шевченківського району м. Запоріжжя для встановлення існуючих типів квітників і асортименту декоративних рослин, що зростають на їх території.

Дослідження проводили у парках ім. В. Я. Клімова, ім. Я. В. Бочарова, у скверах на просп. Моторобудівників, на вул. Стефанова, вул. Червоній біля будинку культури (БК) ім. Т. Г. Шевченка, на території зеленої зони ділянки з круговим рухом на вул. Іванова. Визначали типи квітників, їх площу, асортиментний склад у літньо-осінній період. Види квітників класифікували за В. В. Пушкарем та ін. [5]. Таксони декоративних квіткових рослин встановлювали за «Визначником вищих рослин України» [4] та довідковим виданням В. П. Бессонової [1].

Встановлено, що на території об'єктів загального користування Шевченківського району міста превалюють прямокутні квітники (клумби), частка трапляння яких становить 50,0 % від загальної кількості всіх обстежених квітників. Їх сумарна площа сягає 0,15 га. Друге місце посідають трикутні квітники, а також круглі клумби, що розташовані на газоні (по 14,3 % кожна група). Мають місце одиничні клумби Г-подібної і кільцевої форми. Остання

облямовує інтерактивний світлодіодний фонтан з музичним супроводом у парку ім. В. Я. Клімова. На ділянці кругового руху є значний за площею (близько 480 м²) квітник складної геометричної конфігурації, що нагадує заокруглену трапецію. Крім цього, через дану зелену зону прокладена пішохідна доріжка, що характеризується високою інтенсивністю руху людей, обабіч якої розташовані контейнери з рослинами.

Доцільно зазначити, що контейнерне озеленення на території проаналізованих парків, скверів і зелених зон є досить різноманітним. Так, на вул. Іванова воно представлене однією великою установкою карусельного типу, трьома – на опорах типу стовпів та шістьома – на багатосекційних округлих підставках. Всі вони несуть пластикові контейнери-кашпо коричневого кольору. У сквері на просп. Моторобудівників мають місце шестикутні бетонні квітникарки (4 шт.) та підвісні кашпо на стовпах. На території сквера поблизу БК ім. Т. Г. Шевченка розташовано 10 шт. восьмикутних квітникарок, виконаних із бетону.

За результатами проведених досліджень також визначений літньо-осінній видовий склад декоративних рослин на території дослідних об'єктів міського озеленення. Найчастіше у квітниковому оформленні зустрічаються троянди, що належать до різних садових груп, – на всіх досліджених територіях, окрім парку ім. Бочарова і сквера на вул. Стефанова. Особливо їх багато у скверах на просп. Моторобудівників і біля БК ім. Шевченка. Друге за зустрічальністю місце займають хризантеми корейські (*Chrysanthemum × koreanum* Nakai). Вони зростають у парках ім. Клімова й ім. Бочарова (в обох – сорт 'Dubok'), а також у сквері на просп. Моторобудівників (сорт 'Multiflora'). У парках ім. Клімова й ім. Бочарова зустрічаються чорнобривці розлогі (*Tagetes patula* L.). У першому випадку ці рослини використано для прикрашання кільцевої клумби разом із агератумом Хоустона (*Ageratum houstonianum* Mill.) та зазначеними вище хризантемами корейськими. У другому випадку ці однорічні декоративні рослини висаджені для створення облямівки круглої клумби, що влаштована на газоні. Як бордюрна рослина на клумбах скверу на просп. Моторобудівників і зеленої зони на вул. Іванова зростає айстра новобельгійська (*Aster novi-belgii* L.).

У складі квітникових композицій епізодично зустрічаються бальзамін новогвінейський (*Impatiens New Guinea*), петунія великоквіткова (*Petunia × hybrida* 'Grandiflora'), агератум Хоустона (*A. houstonianum*), цинерарія приморська (*Cineraria maritima* L.), півники гібридні (*Iris × hybrida* hort.), юка нитчаста (*Jucca filamentosa* L.).

У квітникарках, що знаходяться у сквері на просп. Моторобудівників, висаджені рослини пеларгонії зональної (*Pelargonium zonale* Wild.) з квітками червоного і рожевого кольору, а у сквері біля БК ім. Шевченка – плющ колхідський (*Hedera colchica* 'Dentata variegata'), бегонія (*Begonia* sp.), барвінок великий (*Vinca major* 'Variegata'), молочай Міля (*Euphorbia milii* Des Moul.), петунія гібридна (*P. × hybrida* Vilm.). У підвісних кашпо, що описані вище, на просп. Моторобудівників нині зростають хризантеми корейські, а влітку – петунії гібридні. На території зеленої зони на вул. Іванова рослинне

оформлення кашпо на конструкціях всіх типів виконується за рахунок використання сурфінії (*P. × hybrida* 'Surfinia'), вербозілля лучного (*Lysimachia nummularia* L.), дихондри сріблястої (*Dichondra argentea* 'Silver fails'). В окремі роки видовий склад цієї локації урізноманітнюється ампельними формами вербени гібридної (*Verbena × hybrida* hort.).

Розподіл декоративних квіткових рослин на групи за виробничими ознаками показав, що основу літньо-осіннього асортименту складають гарноквітучі однорічники (33,3 % від кількості усіх видів) та провідні багаторічники (25,0 %). Група однорічних килимово-мозаїчних та бордюрних рослин представлена двома видами (16,7 %), а решта груп (гарноквітучі багаторічники та декоративнолистяні багаторічні рослини) – включають по одному виду.

Часто квіткове оформлення на квітниках доповнюється використанням вічнозелених хвойних видів. Так, у сквері на просп. Моторобудівників – це ялівці козацький (*Juniperus sabina* L.) і горизонтальний (*J. horizontalis* 'Blue chip'), туя західна (*Thuja occidentalis* 'Columna'). У парку ім. Бочарова зростають ялівці козацький (*J. sabina*) і скельний (*J. scopulorum* 'Blue arrow'). У сквері на вул. Стефанова на клумбах, де раніше росли одно- і багаторічні квіткові рослини, зараз присутні рослини ялівцю козацького у вигляді масивів. Групові насадження цього виду також зростають у зеленій зоні на вул. Іванова. Інколи на клумбах зустрічаються окремі листяні деревно-чагарникові рослини: шовковиця чорна (*Morus nigra* 'Pendula'), кизильник горизонтальний (*Cotoneaster horizontalis* Decne.), а також групи зі сніжногідника білого (*Symphoricarpos albus* (L.) S.F.Blake), форзиції європейської (*Forsythia europaea* Deg. et Bald) та магонії падуболистої (*Mahonia aquifolium* Nutt.).

Список використаних джерел:

1. Бессонова В. П. Рослини квітників: довідник. Дніпропетровськ: Видавництво «Свідлер А.Л.», 2010. 176 с.
2. Бессонова В. П., Яковлева-Носарь С. О. Екоморфний аналіз квітникового озеленення у парках і скверах Правобережжя м. Дніпро. Modern research in world science. Proceedings of International scientific and practical conference. 17–19 April 2022. P. 93–96.
3. Бессонова В. П., Яковлева-Носарь С. О., Іванченко О. Є. Аналіз квітникового озеленення у парках і скверах Правобережжя міста Дніпра. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2022, т. 32, № 1. С. 51–61. DOI: 10.36930/40320108
4. Доброчаева Д. Н., Котов М. И., Прокудин Ю. Н., Барбарич А.И., Чопик В. И. и др. Определитель высших растений Украины. Киев: Наукова думка, 1999. Изд 2-е. Фитосоциоцентр, 548 с.
5. Пушкар В. В., Жирнов А. Д., Вільгельм-Швадчак О. К. Дизайн квітників: навч. посіб. Київ: ДАКККіМ, 2003. 92 с.
6. Черняк В. М., Прокопчук В. М., Монарх В. В. Аналіз асортименту і стану квітниково-декоративних насаджень м. Вінниця та шляхи його поліпшення. *Сільське господарство та лісівництво*. 2016. № 3. С. 185–192.
7. Чипиляк Т. Ф., Мазура М. Ю., Береславська О. О., Лещенюк О. М. Квітниково-декоративне оформлення парків і скверів міста Кривий Ріг. Рекомендації щодо його поліпшення. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2014. Вип. 24.4. С. 164–169.